

**Dubbelt så bra - hälften så dyrt.
Hälften så dyrt - dubbelt så bra.**

Bo Qvennerstedt
IPA - Barns Rätt Till Lek

copyright: IPA - Barns Rätt Till Lek
och Bo Qvennerstedt 2004.

ISBN 91-975129-0-7

Denna skrift är en sammanfattning
av Lekmiljögruppens arbete inom
ramen för IPA:s projekt "Barnvänligare städer"

I gruppens arbete har ingått:

Eva Norén-Björn

Lena Kjellgren

Rose-Marie Lithén

Liselotte van den Tempel

Nic Nilsson, projektledare, Barnvänligare städer

Bo Qvennerstedt, sammankallande i Lekmiljögruppen

Fotograf bilderna sid. 16 och 17 är Torbjörn Johansson och Göran Lundberg.

Övriga foton är tagna av Rose-Marie Lithén, Nic Nilsson och Bo Qvennerstedt.

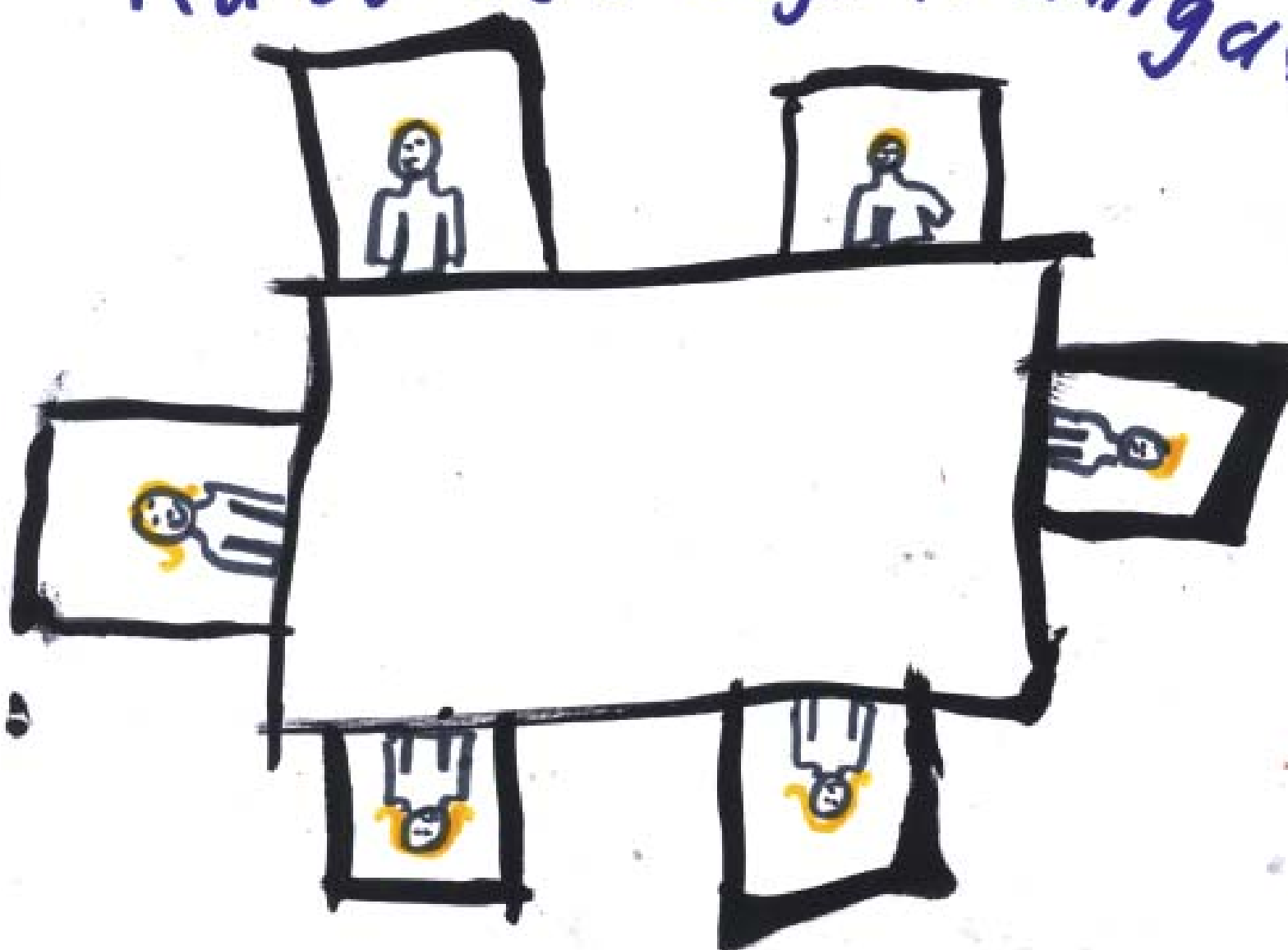
Barnteckningarna är utförda av barnen i Råambshovsparken i Stockholm 2002.

Dubbelt så bra - hälften så dyrt

Hälften så dyrt - dubbelt så bra

Text och teckningar: Bo Qvennerstedt om inte annat anges.

Rätt att seja meningar

Förord

Staden, samhället måste bli mer barnvänligt. De största hindren, den ökande trafiken och vuxnas stress måste övervinnas. Barn måste själva kunna gå tryggt till skolan, fritidshemmet, de andra aktiviteterna och kompisarna. De måste kunna vara ute. Utemiljön är viktig för alla barn. Den ger möjlighet till spontan rörelse. Den ger möjlighet till informellt lärande. En bra utemiljö ger möjlighet till lek och upptäckter. Den ger möjlighet till att möta andra barn och vuxna. Den är socialt viktig. Det är inte prefabricerad lekutrustning som behövs. Det är yta och plats för lek där barn kan trivas och utvecklas på egna villkor.

Detta kan uppnås bäst om barnen får ett verkligt inflytande på förändringsarbetet. Ett arbete där barns synpunkter efterfrågas och betraktas som nödvändiga för planeringen. Barn måste få kunskap om beslutsgång och om frågornas innebörd. Informationen till barnen är avgörande. Utan kunskap blir barnen lätt beslutsfattarnas gisslan. Det leder endast till en än större känsla av maktlöshet. Hur medinflytandet kan gå till redovisas mer ingående i IPA:s skrift "Den barnvänliga staden" skriven av Nic Nilsson.

Barbro Samuelsson
Ordförande i IPA - Barns rätt till lek

Bakgrund

Vi har vi fått en ny standard som rör säkerheten på våra lekplatser. Den började gälla 01.01.1999. Denna standard är en sammanjämkning, harmonisering, av de tidigare befintliga från Tyskland, England, Danmark och Sverige. Arbetet att uppdatera och jämk samman de olika standarderna tog nio - tio år.

Avsikten med denna nya standard är att prefabricerade lekutrustningar fritt skall kunna säljas och köpas över gränserna inom EU utan några handelshinder.

Den innebär också att om den följs så kan inte producenten ställas till ansvar för eventuella olycksfall i samband med utrustningen. För att inte montören eller köparen / markägaren skall bli ansvariga för olyckor måste producentens anvisningar för montering och underhåll följas. Som framgår tycks huvudintresset varit att skydda producenter, montörer och ägare från skadeståndsprocesser snarare än att sätta barns bästa i första rummet. I arbetet med den nya standarden har följaktligen producenterna varit många och mycket aktiva. Det är självklart viktigt att precisera ansvaret hos marknadens olika aktörer. Standarden är rent teknisk och tar exempelvis inte upp frågor om lekvärde, om barns utveckling eller om barn med funktionshinder. Olyckligtvis har detta snedvridit debatten kring våra lekplatser och lekmiljöer.

Allt har blivit en fråga om säkerhet.

Nu några år efter att den nya standarden infördes kan vi börja se följderna. I kombination med Plan- och bygglagen, PBL, som bland annat anger " ..att lekplatser ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas." och Boverkets Byggregler, BBR, som anger " Fasta lekredskap skall anordnas så att personskador begränsas." förstärks fokuseringen ytterligare på säkerheten. Barns lek har blivit en fråga om enbart säkerhet. Med den nya standarden i ryggen har producentledet, som ofta kallar standarden för norm eller lag, övertygat kommunerna, fastighetsförvaltarna m. fl. att byta ut äldre redskap. Ofta helt i onödan. Standarden är ingen norm eller lag och skulle den varit det så gäller inga lagar retroaktivt i Sverige. Men behövs prefabricerade lekutrustningar för att skapa bra lekmiljöer?

Med kraven på underhåll, ofta berättigade, har markägarna valt av besparingsskäl att hellre lägga ner många lekplatser än att underhålla dem. Resultatet har blivit minskad yta för lek. Ytor utan synbarlig funktion blir lätt något annat. De blir kanske till och med en parkeringsplats. Vill man spetsa till det kan man påstå att den nya standarden inneburit minskade möjligheter till lek.

Vi vill med denna skrift visa vägar till en barnvänligare stad. Hur vi ökar barns möjlighet till lek. Hur sätter vi barnet i centrum?

Den nedlagda lekplatsen - återuppväck den.

Den nedlagda avrustade lekplatsen kan bli en kreativ tillgång. Markera platsen med en kraftfull och färgglad väl förankrad stolpe, markerad gärna med det senaste genomförda underhållet. Ett igenkänningsstecken för barn och vuxna. Den borttagna lekutrustningen hade en viktig funktion. Den talade om att här är en plats för barn. Lättolkat för var och en. Utan lekutrustning blir lekytan avgjort billigare och enklare att underhålla.

På den här platsen gäller barnens ordning, en kreativ ordning. En utvecklande miljö.

Välj en plats med trygga möjligheter att nå bostadsområdets olika delar, skolan och förskolan. Den färgglada stolpen kan bli samlingsplatsen för "den vandrande skolbussen". Den vuxenledda gemensamma trygga promenaden till och från skolan. Platsens innehåll:

Natur med gräs, grus, sand och sten.

Träd och buskar som bildar små och stora rum. Gärna olika sorters träd och buskar, som bidrar till en varierad nyansrik miljö.

En kuperad terräng med kullar och slänter.

Kör dit stenblock och spar bergknallarna.

En mindre plan yta för enklare bollspel.

Tillgång till vatten.

En låda med klossar för bygglek.

Några bänkar med bord och eventuellt en grill för samvaro över åldersgränserna.

En plats tillgänglig för alla.

Låt "skräp", pinnar och kottar ligga kvar. Tänk vad barnen kan göra av ingenting!

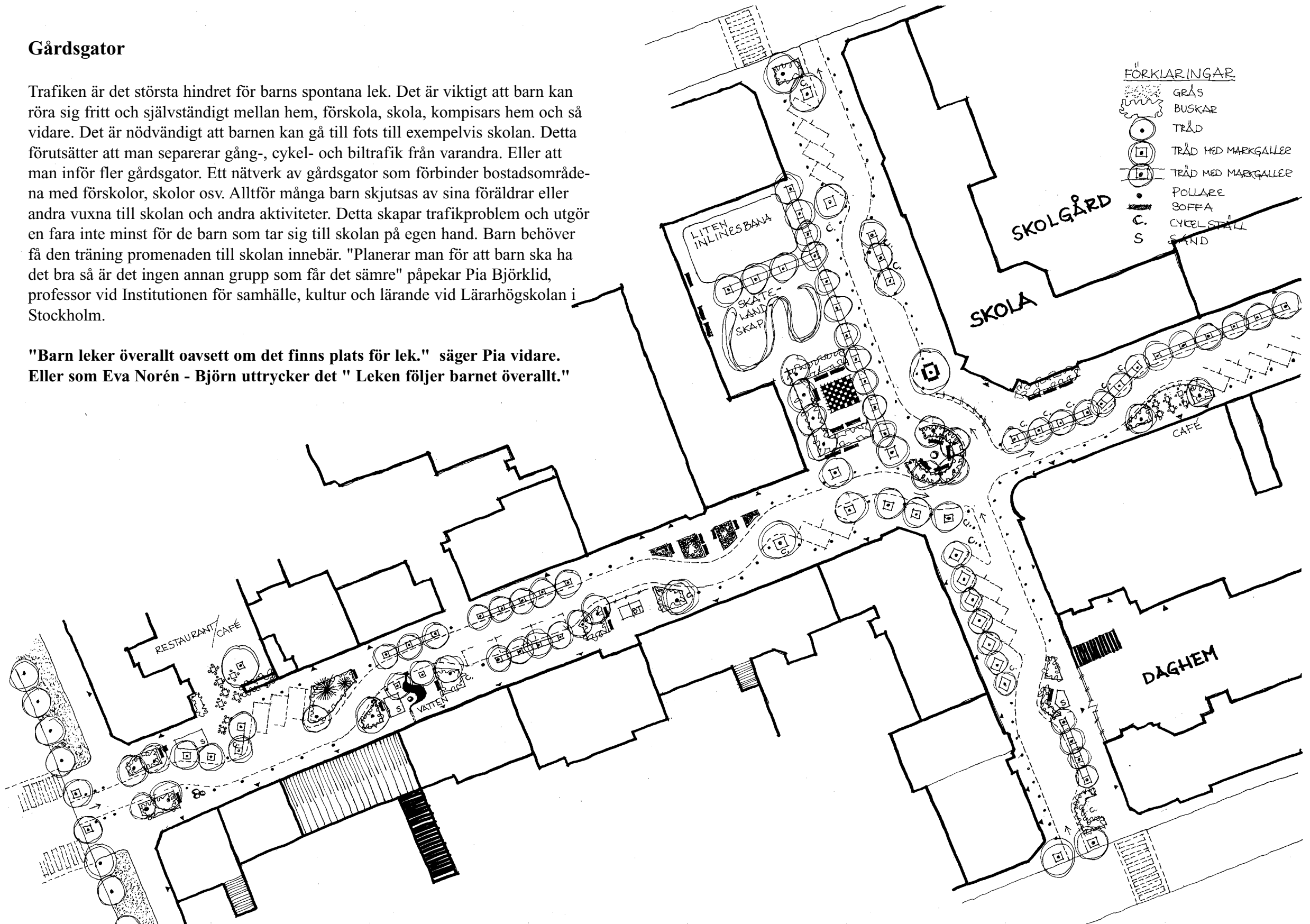
De utgör ett viktigt kreativt lekmaterial.

Inget är nödvändigt - inget får saknas.

Gårdsgator

Trafiken är det största hindret för barns spontana lek. Det är viktigt att barn kan röra sig fritt och självständigt mellan hem, förskola, skola, kompisars hem och så vidare. Det är nödvändigt att barnen kan gå till fots till exempelvis skolan. Detta förutsätter att man separerar gång-, cykel- och biltrafik från varandra. Eller att man inför fler gårdsgator. Ett nätverk av gårdsgator som förbinder bostadsområdena med förskolor, skolor osv. Alltför många barn skjutsas av sina föräldrar eller andra vuxna till skolan och andra aktiviteter. Detta skapar trafikproblem och utgör en fara inte minst för de barn som tar sig till skolan på egen hand. Barn behöver få den träning promenaden till skolan innebär. "Planerar man för att barn ska ha det bra så är det ingen annan grupp som får det sämre" påpekar Pia Björklid, professor vid Institutionen för samhälle, kultur och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm.

"Barn leker överallt oavsett om det finns plats för lek." säger Pia vidare. Eller som Eva Norén - Björn uttrycker det "Leken följer barnet överallt."

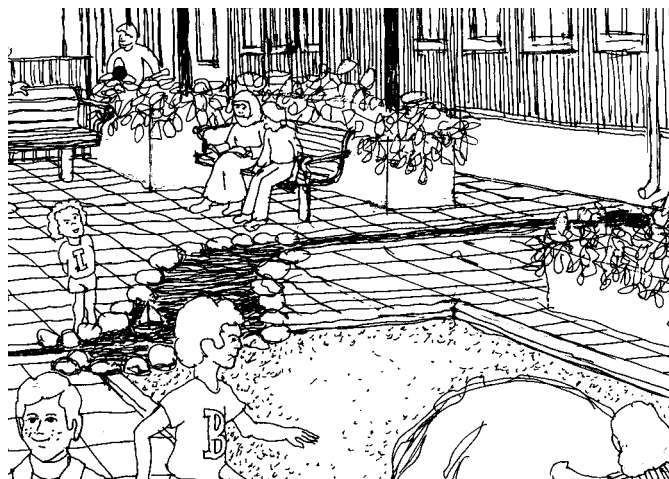
Gårdsgata

Gårdsgatan infördes i vår trafiklagstiftning 1994. Gårdsgatan är en gemensam plats för alla trafikanter. Fordon framförs på de gåendes villkor och skall lämna företräde. Hastigheten får icke överstiga de gåendes. Parkering får endast ske på anvisande platser. Fordon tvingas till lägre hastighet genom utplacering av hinder som exempel blomlådor, träd, stolpar och pollare.

Barn kan leka på sin väg till skolan utan rädsla för trafiken

Ta till vara vattnet från stuprören. Fördröj vattnet och låt det bli en möjlighet för lek innan det rinner eller torkar bort.

Gårdsgatan bör innehålla sittgrupper för samvaro över åldersgränserna.

Gårdsgatan skapar en tystare och vänligare miljö för de som bor nära. Gårdsgatan saknar kantstenar. Den är tillgänglig för alla. De gående kan röra sig fritt över hela ytan på sina egna villkor. Dock är den kraftfullt markerad vid in- och utfarten för att fordonsföraren skall vara fullt medveten om var hon eller han befinner sig.

Gårdsgata

Öar av lek.

Utmaningen, spänningen är viktig. Utan den blir platsen för lek tråkig och barnen går någon annan stans. Till platser som kanske bara är avsedda för vuxna med fordon.

Platser som är planerade utan tanke på barn.

Barn söker gärna äventyret eller utmaningen på gränsen av sin förmåga. Ibland misslyckas det. Skrubbar knäna och gör sig illa. Det kanske till och med är nyttigt. Barn med skrubbsår är lyckliga barn. Det kan också uttryckas "det är bättre med en bruten arm än en stukad vilja". Därför är det mer än viktigt att barns miljö innehåller utmaningar på olika nivåer för olika åldrar. Det håller spänningen och intresset vid liv. Barns miljö måste väcka nyfikenhet. Slutar barnen att vara nyfikna utvecklas de inte. Det är upptäckarglädjen som utvecklar.

En ö med bygglek.

När ytan inte räcker till. Flyttbar till nya platser och nya barn. Här finns kanske både en eldstad och en pump, som med handkraft lyfter upp sjövattnet för en stunds lek innan det rinner tillbaka. Notera att det inte finns någon säkerhetsstandard för bygglek. Se vidare i IPA:s skrift "Checklistor"

**En annan ö med plats för boule och spel
eller
en med bad- och plaskdamm
eller
en med smålek och samvaro och grill
eller
en med flytande teater
eller
en sinnenas ö
eller
en skridskobana
eller
en skattkamarö.**

Endast fantasien sätter gränser.

Finns ej tillgång till sjö eller vattendrag, bygg på torra land.

Ta vara på vattnet.

Ta vara på det rinnande vattnet. Födröj det men inte för länge och det blir en spännande grund för många lekar.

Bilderna är hämtade ur "Ta hand om ditt vatten" utgiven av Stockholm Stad. Ett samarbete mellan Gatu- och Fastighetskontoret, Miljöförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret och Stockholms Vatten.

Västerås innerstadskvarter

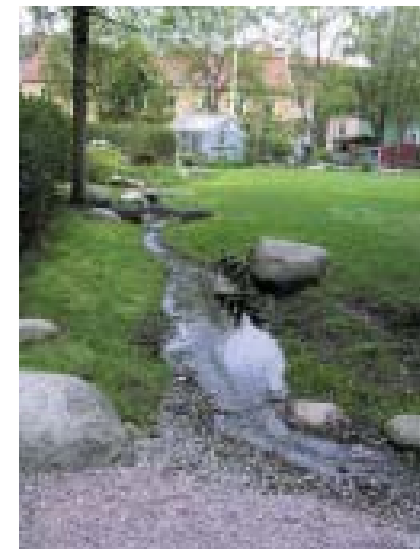
Västerås
innerstadskvarter

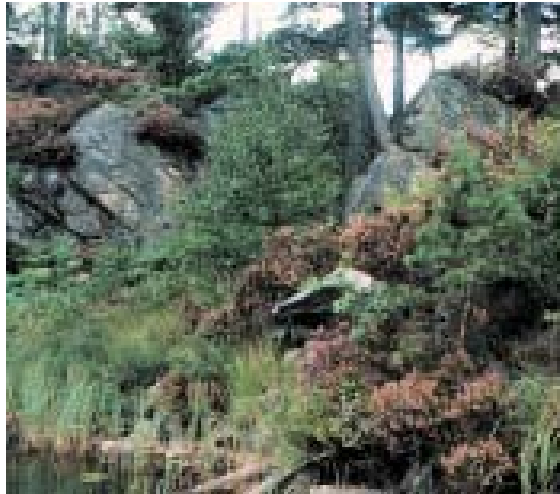
Västerås
kv tusenskönan

Västerås
kv tusenskönan

Naturen som lekplats.

Den bästa lekplatsen. Den innehåller allt: föränderlighet, växande, liv, småkryp, löst material för fantasifull lek m.m. En plats att bygga kojor på. Är ytan liten kan slitaget bli stort och vissa delar kan behöva förstärkas. Varför har vi lekredskap? Kom de till för att naturen försvann i närområdet? Kom de till som en form av ersättning för något som gått förlorat. Satsa på de naturområden som finns kvar. Återskapa och förstärk dem.

Naturens betydelse och användning i bebyggelsen.

Några synpunkter för att förstärka behovet av natur.

® Bättre klimat utomhus genom att vinden dämpas, genom att höga och låga temperaturer jämnas ut, genom att luftfuktigheten höjs.

- Bättre inomhusklimat genom att fasa-der hamnar i skuggan.
- Luften blir renare, genom att damm filtreras bort, genom att svaveldioxid och andra gaser upptas av växterna.
- Grönytan kan användas som infiltrationsområde för dagvattnet. Det innebär att allt dagvatten inte behöver passera reningsvek.
- Uppvärmningskostnaden för byggnader kan sänkas genom att luftströrelserna minskas.
- Slutligen naturmarken är den bästa lekplatsen. Den behöver inte säkerhetstestas och kostnaden för underhåll är låg.

Evas 13 teser.

Leken följer barnet i den barnvänliga staden.

Text Eva Norén-Björn

Första tesen:

Varje barn, varje pojke, varje flicka är unik.

Det finns bara en som du.

Att vi alla är olika är vår största tillgång

Andra tesen:

Mötet är grundläggande för hela livet eftersom du och jag skapas i mötet.

Då blir mötet mellan oss människor spännande.

I mötet finner vi att vi trots vår olikhet är mycket lika.

I den barnvänliga staden finns det platser för möten.

Tredje tesen:

Vi behöver mångfald inte enfald.

Platserna är inte till för bara en sorts människor, som t.ex. barn.

Platserna är kul för var och en som vill möta andra, skapa, väva vänskapsband, kolla in andra, få nya ideer eller bara känna själva livet.

Fjärde tesen:

Gör du mig handikappad?

Det är omgivningens bemötande och utformning som avgör.

Syn.

Hörsel.

Lukt, smak.

Ta mig fram.

Vara med.

Femte tesen:

Ju mindre barn ju större frirum.

För små barn behövs stora ytor så det går att springa omkring.

Få tänja gränsen.

Få gå på upptäcktsfärd.

Sjätte tesen:

Barn måste kunna leva loppan.

Låta högt.

Springa.

Jaga och jagas.

Gömma sig.

Skratta åt ingenting alls.

Sjunde tesen:

Ungdom dras till ungdom.

Kunna vara i fokus, centrum av gruppen, glänsa, ange tonen, synas, visa upp sig, kunna finnas i periferin, lyssna in, kolla in.

Åttonde tesen:

Att vara aktiv och kunna förändra, sätta sitt märke.

Olika material att upptäcka.

Saker att göra något av.

Utmaningar.

Möjlighet att experimentera.

En plats för eftertanke.

En plats att se men inte synas.

Nionde tesen:

Föräldraansvaret och leken.

För föräldrar och pedagoger: trygga tydliga gränser inom vilka föräldern kan pusta ut, slappna av, låta barnet ha initiativet.

Tionde tesen:

Vi har byggt bort dolda risker för barnen.

Det skall inte finnas stup, brunnar utan lock eller rutt-na stegpinnar.

Trasigt, vasst farligt.

Elfte tesen:

Här har alla rätt att trivas.

För allmänheten, grannarna, de obekanta, för trendsättarna, för de lediga, för de arbetande, för de studerande.

För katter och hundar och deras matte och husse.

För småkryp, fåglar, fjärilar och djurliv.

För varierad växtlighet, färg, form, dofter och smak.

Rumsbildning.

Måktiga träd.

Berg.

Tolfte tesen:

Människor i ett flöde.

Vad betyder platsen, vägen, stigen, gatan, kajen, för gående, cyklande, bilande, ska till bussen, tåget, kiosken, bion, affären, jobbet, hem, skolan, bolaget...

För den som vill sitta ner en stund, för den som vill sitta och äta, fika, diskutera, sjunga, brodera, snickra, måla...

Trettonde tesen:

Livet är inte statiskt, platsens innebörd färgas.

Den följer dagsrytm och årstidsrytm.

Dagrar och skymningar.

Till och från.

Väntan.

Flykt.

Nu.

Minns du.

Ska vi.

Trygghet.

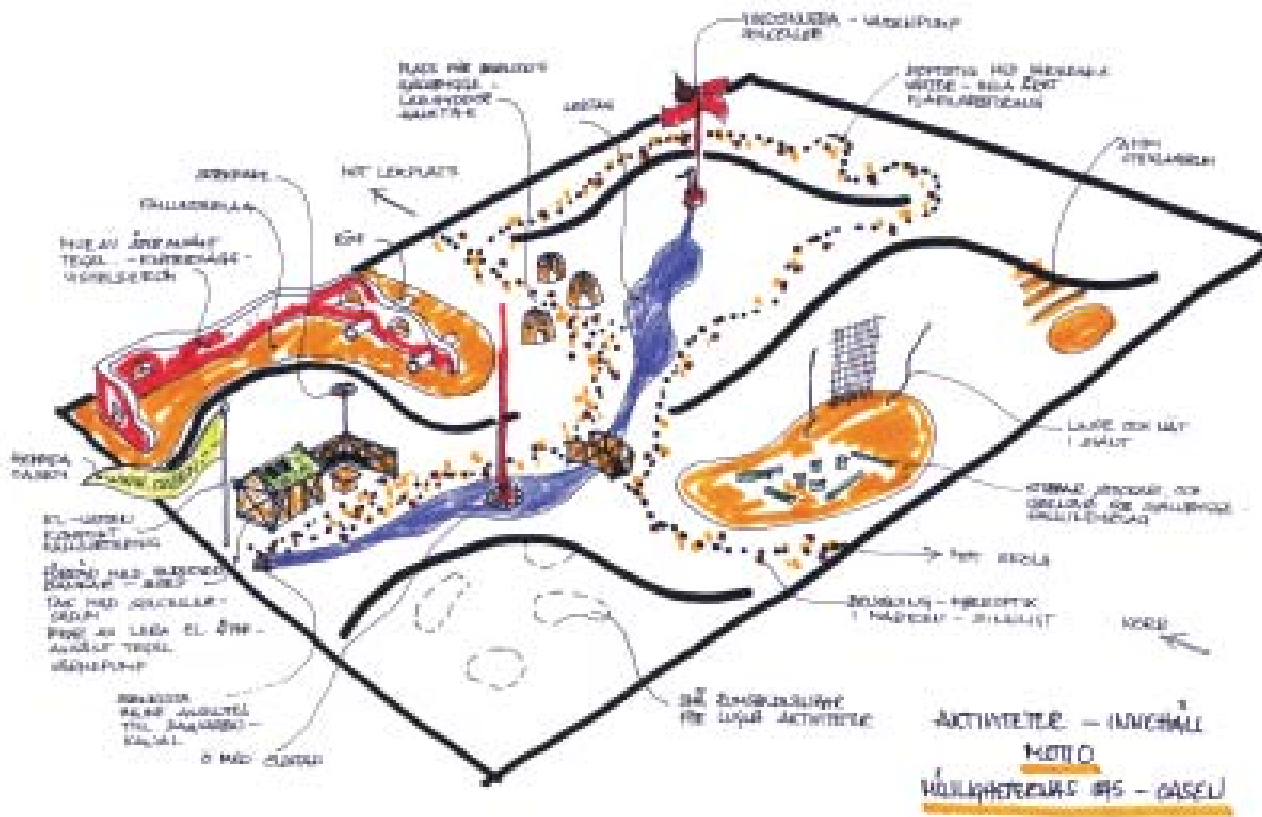
Hot.

Platser för lek och lärande

Det finns inga absoluta krav på en plats för lek. Platser måste bara finnas nästan överallt. Lätta att hitta, ligga nära och tätt som smultron på ett strå.
Alla med olika innehåll, kvallitet och möjligheter.

"En lekplats - en långsiktigt hållbar plats"

Detta är IPA - Barns rätt till lek:s bidrag till tävlingen "Lekplats Bo 01"

En långsiktigt hållbar lekplats bör omfatta minst ca 1000 kvm.

Markomvandling.

Är platsen inte kuperad kan den förändras så den blir det. Gräv gropar och kasta upp massorna i kullar. Platsen mer spännande och lekinspirerande.

Naturliga ramper av jordmassor.

Forma massorna så att de blir naturliga ramper för bl.a. rullstolar. Platsen blir mer tillgänglig utan att speciellt tillverkade ramper används. Den blir mindre "anpassad". Barn med rörelsehinder blir mindre utpekade.

Nät.

Över delar av kullar placeras nät förslagsvis av hampa. Näten blir grunder för olika lekar och dessutom en förträfflig träningsplats för rörelsehindrade med möjlighet att leka på mer lika villkor.

Vatten.

Vattnet är en viktigt inslag. Vattnet kan pumpas upp med sol, vind eller muskelkraft. Det blir ett bra moment i leken om någon måste pumpa för att andra skall kunna leka. Utloppet kan infiltreras eller anslutas till befintligt dagvattenssystem. Låt vattnet rinna genom lekplatsen så det bildas vattensamlingar men också platser med möjligheter till lek med vattenhjul och kanalbygge. Strilande vatten kan bilda skärm för "grottan".

Eld.

Skapa möjlighet för en eldstad gärna på en holme i vattnet. Eldplatsen - en eldskola eller platsen för raku-bränning.

Växtlighet.

Hela lekytan planteras igen med pil, korgvide, snabbväxande stryktåligt växtmaterial. Platsen blir en mindre djungel där barnens lek skapar gångar, gott om gömslen och lugna rum för själen. Komplettera med träd som har spännande frukter exempelvis bok och kastanj.

Doftstig.

Ge plats för en doftstig - en sinneslek och varierad växtlighet året om. Lägg till en fjärilsrestaurang i anslutning till stigen.

Mur.

En mur kan byggas av återanvända tegelstenar och kan innehålla en klättervägg, utskjutande stenar, och rumsbildningar och håligheter. Låt muren förändras, kompletteras och bemålas allt efter som. Ett föränderligt inslag.

Bark / sand.

Placera in bark / sand som underlag vid mur och klättervägg. Lägg in det mjuka fallunderlaget på ett naturligt sätt helst utan både kanter och sargar.

Kojor.

Kojor kan byggas av vass och lera eller av halm och lera. Lätt föränderliga, lätt raserade och lätt åter uppbyggda.

Materialhus.

Huset kan byggas på samma sätt som kojorna. Taket gräsbevuxet. I anslutning till huset en rastplats och en plats för källsortering av ev. skräp. Materialhuset fylls med löst material för lek.

Löst material.

Gärna i form av bastanta stockar, trädstammar, stubbar, vilka barnen med gemensamma ansträngningar kan använda till att skapa sittplatser och andra konstruktioner på en del av lekytan.

Förslagets grundide.

Iden kan genomföras oberoende av platsens form eller storlek. Helst bör den överstiga angivna 1000 kvm. mest med tanke på slitaget. Lekytan byggs under medverkan och påverkan av barnen.

Barnen förändrar hela tiden platsen under sin lek bl. a. genom att bryta pil, vide till kojbyggen, genom att bana stigar genom "djungeln", genom att ändra vattnets lopp, genom att bygga ler och halmkojor m.m.

Föränderligheten är platsens bärande ide.

Placera lekytan exempelvis i anslutning till en skola. Skolan kan ansvara för lekplatsens hemsida, som redovisar dagens program och händelser. Via några kameror på lekplatsen kopplade till hemsidan kan barnen följa vad som händer och lockas ut till lek och aktivitet. Skolan kan givetvis förlägga del undervisning till lekplatsen.

Byggleken.

En aktivitet som innehåller det mesta.

- Den är ständigt föränderlig, konstant nyhetsvärde.
- Barnen får agera och påverka hela tiden.
- får använda hammare, spik och såg och kanske en skruvdragare.
- får samarbeta med andra.
- få hjälp och hjälpa andra.
- Får möta barn i annan ålder och med annan bakgrund.
- får låta fantasin flöda.
- får mäta och räkna ut. En praktisk matte-lektion.
- får pröva och misslyckas.
- får testa och lyckas.
- får lösa konflikter och hitta gemensamma lösningar.
- får medverka till gemensamma regler.
- får känna sig lycklig med ett resultat.
- får måla och pynta.
- får flytta in och koppla av.
- får riva och börja om och göra det roligare och bättre.
- får pröva sin förmåga hela tiden med nya utmaningar.
- får jobba med vatten.
- får elda.

etc.

Om byggleken innehåller nästan allt, varför finns det så få?

Vad är haken?

Det behövs en vuxen, en unik tillgång i barnens lek för att medverka och leda.

Men är det inte farligt?

En gemensam erfarenhet från de som har eller haft verksamheten igång är just motsatsen. Att det händer nästan inga olyckor i samband med bygglek. Möjligtvis är barnen mer vaksamma, skärpta och mer koncentrerade i en aktivitet som fångar intresset.

Området måste hägnas in med staket eller buskage.

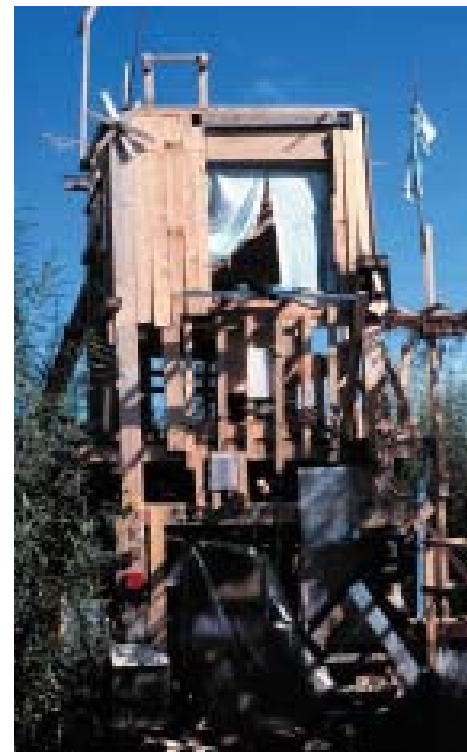
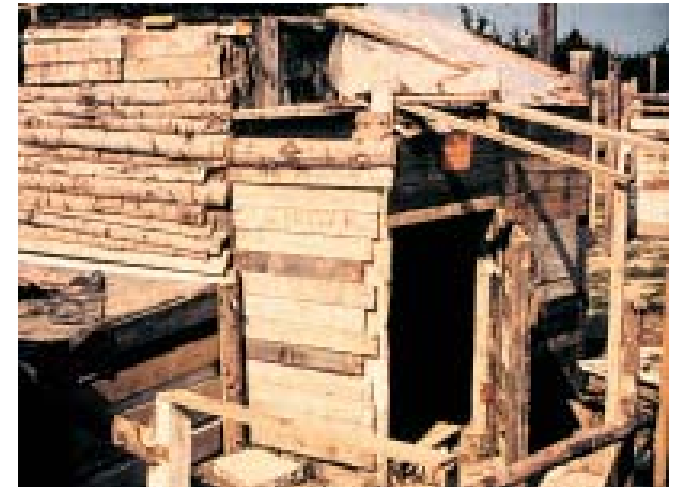
Det finns ingen standard för byggleken.

Vill man som vuxen ändå känna sig trygg att barnen inte bygger in olycksrisker finns det ett självklart enkelt sätt att undvika framtida problem.

Alla mått på farligheter redovisade i den gemensamma standarden för säkerhet på lekplatser har kokats ned till ett antal sonder, provkroppar, som var och en enkelt kan bruka. Dessa kan även med fördel användas av barnen som ett moment i byggleken för att undvika de öppningar som kan medföra livsfara.

Undersök om kommunen har provkroppar till utlåning.

Kontakta annars IPA -Barns rätt till lek så kan du få uppgift på var de kan inköpas.

Slutord

Är barns uppväxt viktig? Är möjligheten att utvecklas gränslöst väsentlig? I så fall är personal viktigare än utrustning. Utrustningen kostar mycket och måste ha särskilt underlag samt kräver skötsel och underhåll. När nyhetsvärdet förklingat återstår endast en produkt av mindre intresse. Ibland står den där bara som ett bevis på vuxnas vilja att göra något.

Vi vet att barns möjlighet att påverka och deras möjlighet att förändra utvecklar. En utveckling som leder till aktivare hela barn.

Därför är det lösa materialet i form av bygglek, klosslåda, lösa stockar såväl som löst smått som kottar, pinnar, stenar, löv m.m. viktigt. Barnens kreativa ordning måste få råda över vuxnas städnit.

Nästan alla kommuner har antagit och genomför tillgänglighetsprogram. När får vi ett liknande program för barnen?

Barn befinner sig alltid i situationer som innebär skaderisker. De måste lära sig att hantera dessa riskfaktorer. Detta gäller ständigt i deras tillvaro, också i leken.

Utan spänningmomentet som uppstår när barn utforskar nya områden, pressar sina egna gränser och får nya erfarenheter - kommer leken att förlora sitt attraktionsvärde. Utan spänning utvecklas inte leken. Riskmomenten är oundvikliga men måste vara kalkylerbara.

Till sist några frågor från Eva:

Hur lyfter vi fram lekglädjen och det kompetenta barnet, det riskmedvetna, inifrånstyrda lekande och skapande barnet som litar på egna erfarenheter?

Och som hoppar över helvetesgapet som Ronja och sätter upp egna mål för vad som är läskigt och hanterligt?

IPA - Barns Rätt Till Lek.

Vilka är det?

IPA bildades i Köpenhamn 1961 som "International Playground Association".

Tjugo år senare vid en kongress i Rotterdam ändrades namnet till "International Association for the Child's Right to Play". Orsaken till detta var att medlemmarna blivit allt mer intresserade av att skapa goda lekmöjligheter för barnen än att anordna lekplatser. IPA-loggan hade under åren blivit känd och därför bibehölls forkortningen IPA.

IPA är en internationell förening. 1982 gick de svenska medlemmarna samman och bildade IPA Sweden, IPA - Barns rätt till lek. Större delen av medlemsavgiften går till den internationella verksamheten.

Medlemmarna i IPA - Barns rätt till lek registreras automatiskt i den internationella föreningen. Varje medlem får den internationella skriften PLAY RIGHTS, som utkommer 3 - 4 gånger per år. Dessutom den svenska IPA - Journalen, som utkommer mer oregelbundet.

IPA Sweden har genom åren genomfört ett stort antal projekt, som finansierats av allmänna arvsfonden, utrikesdepartementet eller någon kommun. Vi arbetar med att förverkliga vårt Lekpolitiska program. Se mer information på vår hemsida.

Vår hemsida www.ipa-sweden.org uppdateras fortlöpande. Kontakta oss via vår hemsida eller via e-post nic.nilsson@telia.com, som är IPA:s medlemssekreterare.

Ett hundratal enskilda, föreningar och förvaltningar är medlemmar i IPA Sweden.

IPA - Barns Rätt Till Lek, Box 9003, 650 09 Karlstad

Litteraturförteckning

Barnens rätt till en säker miljö - lagar och regler, BO och Konsumentverket.

Barnens stad, Nic Nilsson, IPA 2002

Barn får också tänka till, Nic Nilsson och Ted Birch, IPA 1998

Checklistor, Joakim Ohlsson och Bo Qvennerstedt, IPA 1998

Den barnvänliga staden, Nic Nilsson, IPA 2002

Rätt till lek, Karin Grönvall, IPA 1993.

Säkra lekplatsen, Ronald Castenfelt och Sven Erik Henriksson , Svenska Kommunförbundet 2000.

Ta hand om ditt vatten, Stockholm Stad.

Barnperspektiv på planeringen, Nic Nilsson IPA.

Höga hus och små barn, Nic Nilsson IPA 2003.

Skapande uterum, Moviums minimagasin om lekmiljöns betydelse för lek och lustfyllt lärande i skolan, Movium, SLU.

Visst kan vi vara med - om utelek för barn med handikapp, Karin Paulsson och Pia Winnberg, Barnmiljörådet, Handinova.

Ute finns mycket att göra, Big-Britt Almström, Barnmiljörådet/BO, Gothia.

Skulle kunna flyga - om lekens möjligheter, Eva Norén-Björn, Barnmiljörådet/BO, Gothia.

iiपा

ISBN 91-975129-0-7